

ÜTI 10 sünnipäeva konverents

**VÄIKERIIGI VÄLJAKUTSED
SEGASTE AEGADEL**

RAHVASTIKU KESTLIKKUS – MILLISED ON VÄIKERIIGI VÄLJAVAATED?

Eesti demograafia keskus

13.-14. novembril 2025 Tallinna Ülikoolis

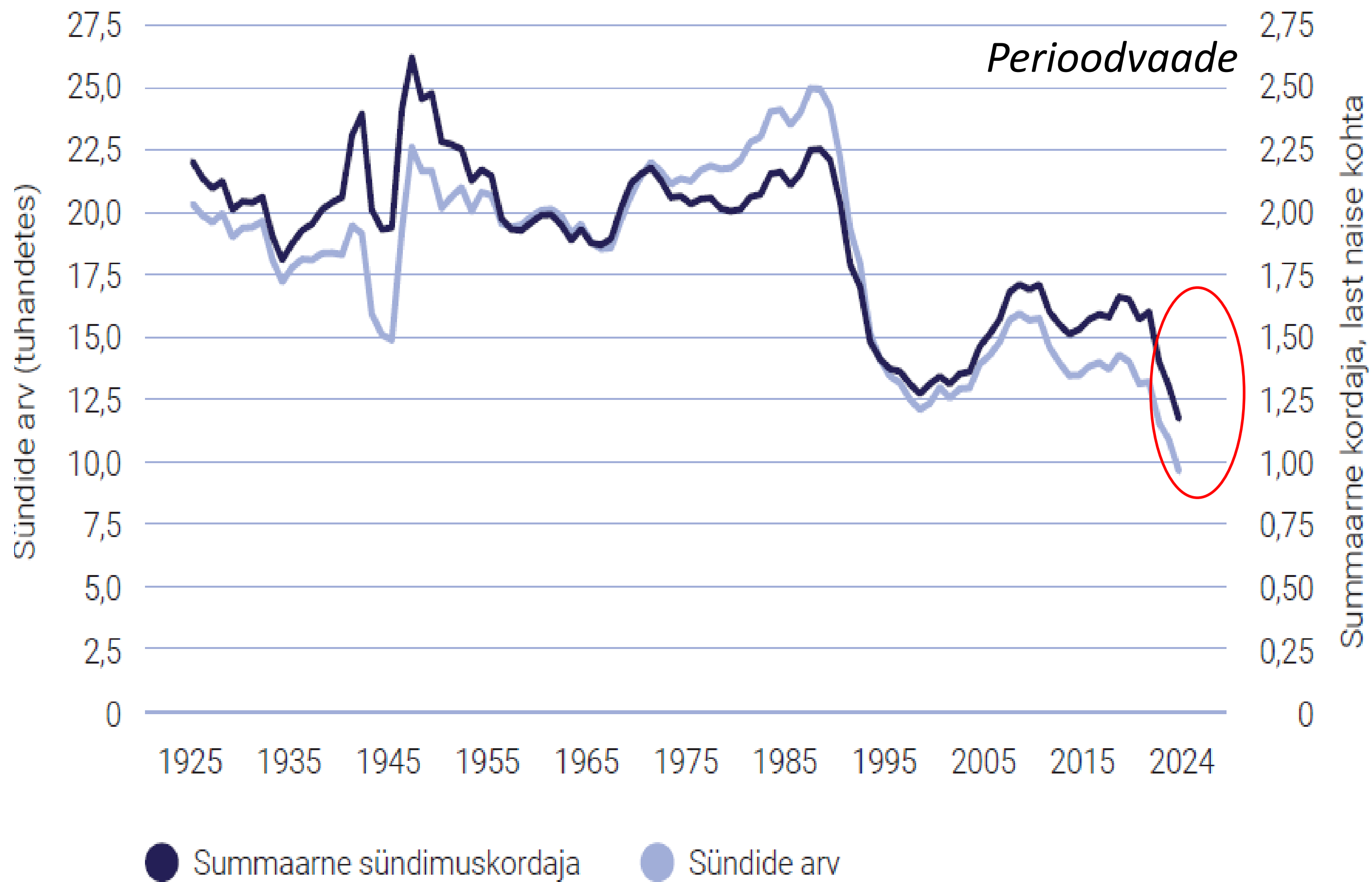
TALLINNA ÜLIKOOL
Ühiskonnateaduste
instituut

10

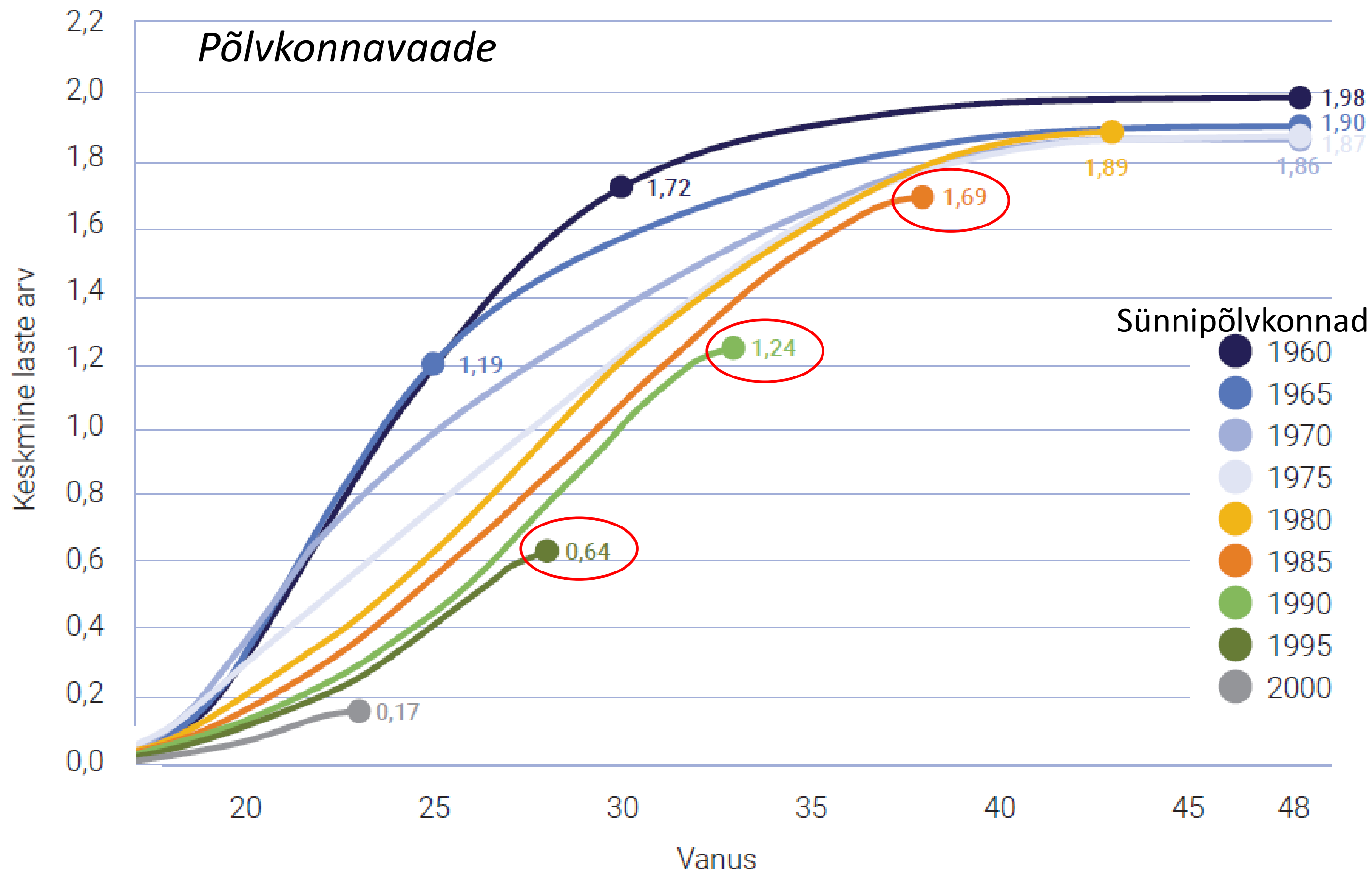
ALLAN PUUR

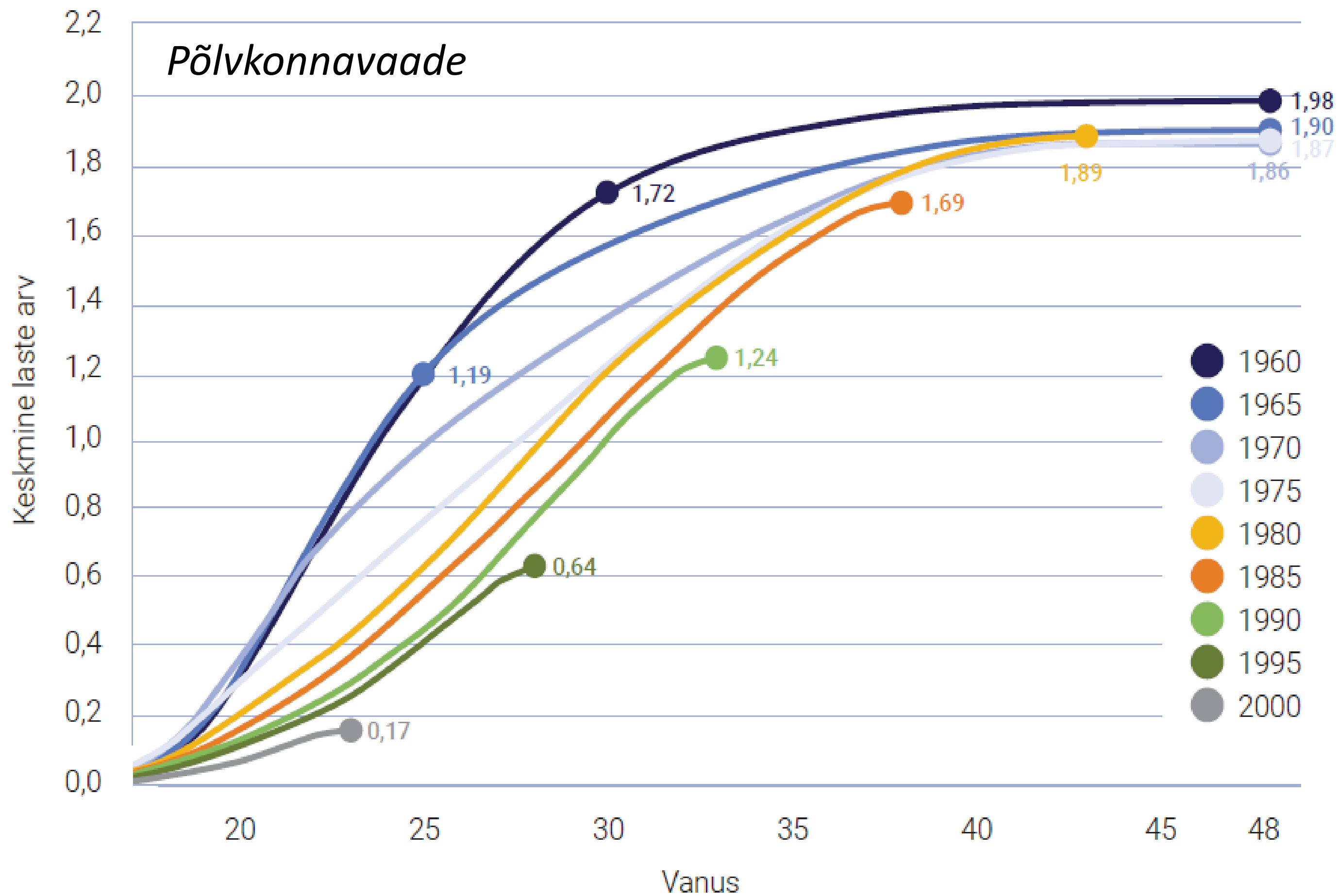
*TLÜ RAHVASTIKUTEADUSE PROFESSOR
EESTI DEMOGRAAFIA KESKUS*

Mis on rahvastikutaastes muutunud?

Põlvkonnavaade

Vähenemise tegurid

Lühemaajalise toimega

- COVID19, elukalliduse tõus, sõjahirm

Pikemaajalise toimega

- Demograafilised (põlvkonnasuurus, ajastuspööre)
- Majanduslikud (lastekulud, eluaseme kättesaadavus)
- Kultuurilised tegurid (väärtuste muutus)
- Tervisetegurid (füüsiline ja vaimne tervis)

Miks väärtused?

Jagatud arusaamad, mis suunavad käitumist

Väärtuste muutumine viib käitumise muutumisele

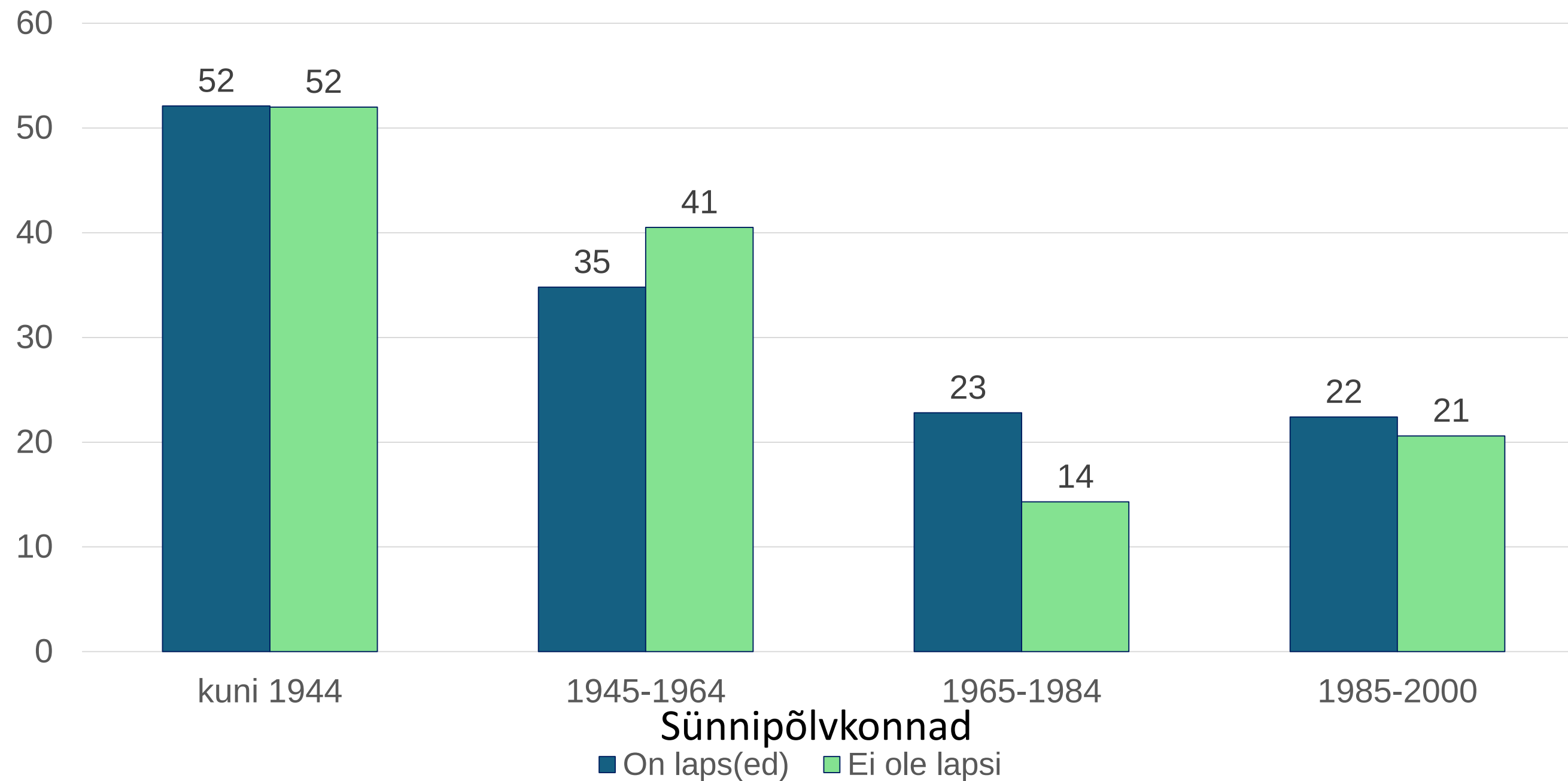
- Ronald Inglehart (1934–2021)
- Euroopa/Maailma väärtuste uuringud (alates 1981)

Teise demograafilise ülemineku käsitlelus

- Dirk Van de Kaa (1933) ja Ron Lesthaege (1945)
- Inglehart'i väärtustealased tööd kui 2DÜ käsitlemise üks peamisi lähtekohti

Väärtused: põlvkonnad Eestis

Väitega „Laste saamine on kohustus ühiskonna ees“ nõustujad (%)

Andmed: Euroopa väärtuste uuring, 2018.

Allikas: Kasearu, K. (2025). [Väärtused ja pereväärtused kui alus sündimus-käitumise kujunemiseks.](#)

Andmed ja meetod

Eesti pere- ja sündimusuuring

- 2004/05 EPSU2 (GGS-I) ja 2021/22 EPSU3 (GGS-II)

Muutujad

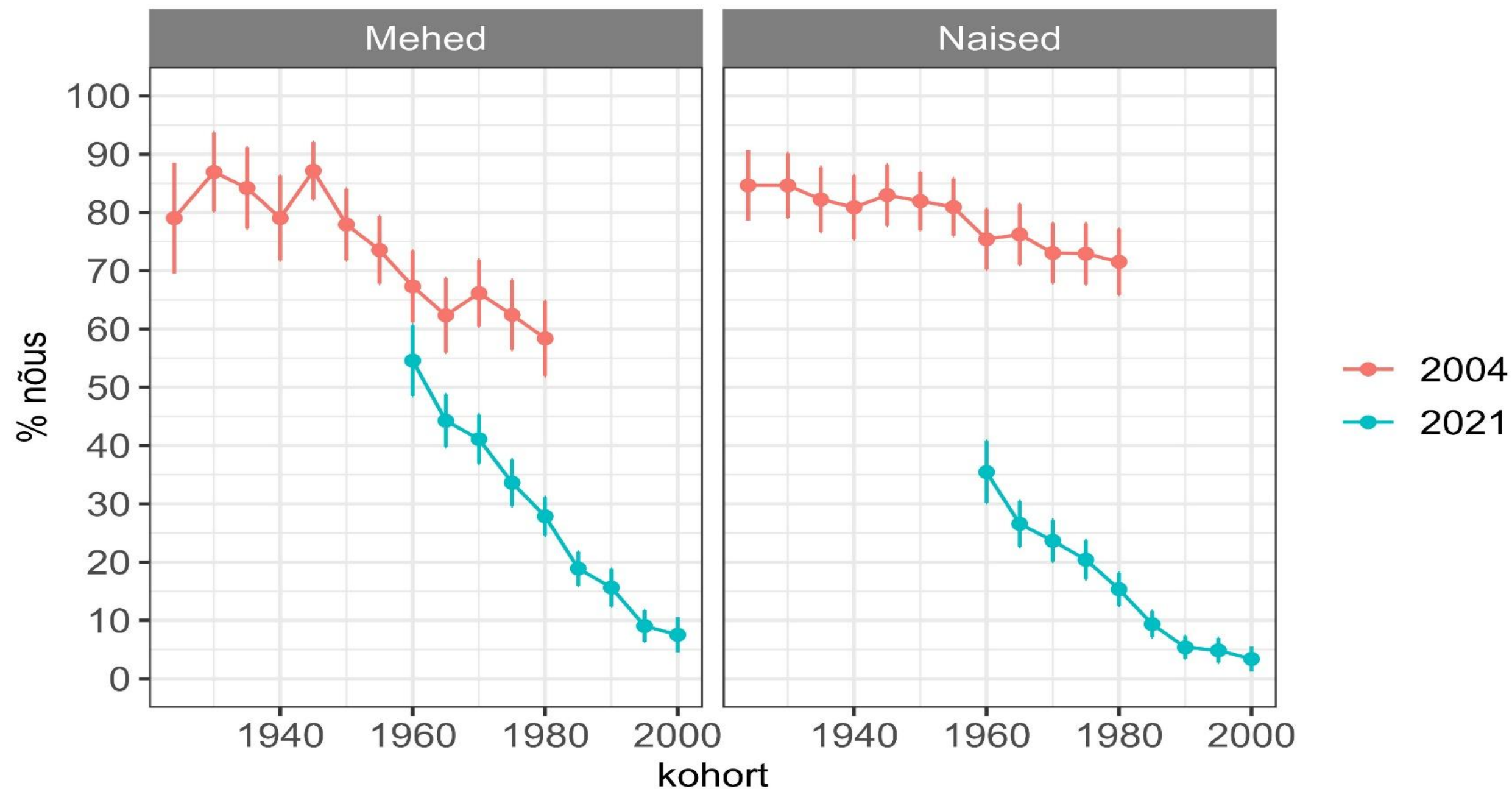
- *Laste arv*: ideaalne, soovitud, tegelik (RR)
- *Vanemlus*: „Mehel/naisel peavad olema lapsed, et end täiel määral teostada“

Mudelarvutus

- Poisson, lineaarne, logistiline

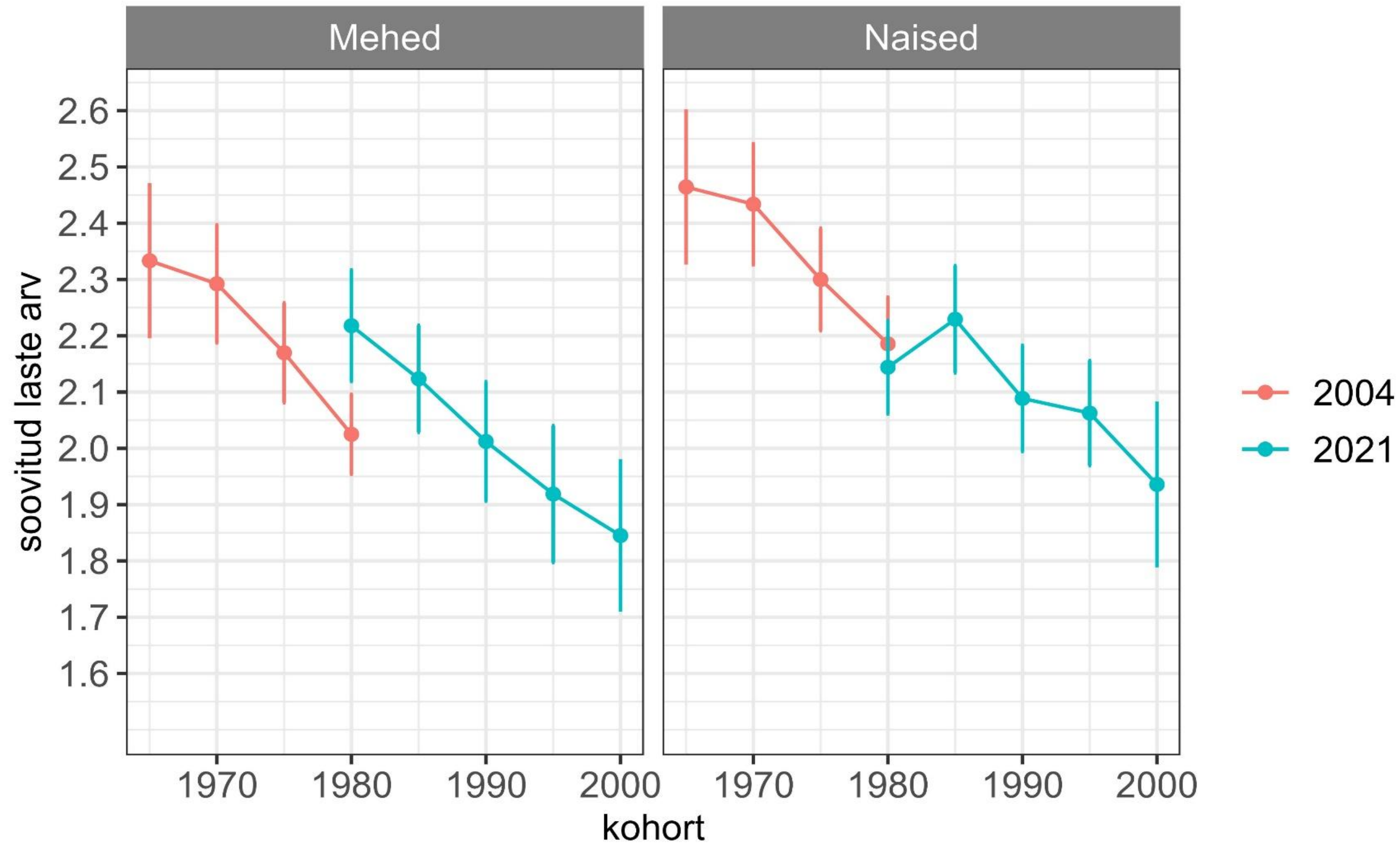
Vanemlus: kas vajalik eneseteostuseks?

Väitega „Mehel/naisel peavad olema lapsed, et end täiel määral teostada“ nõustujad (%)

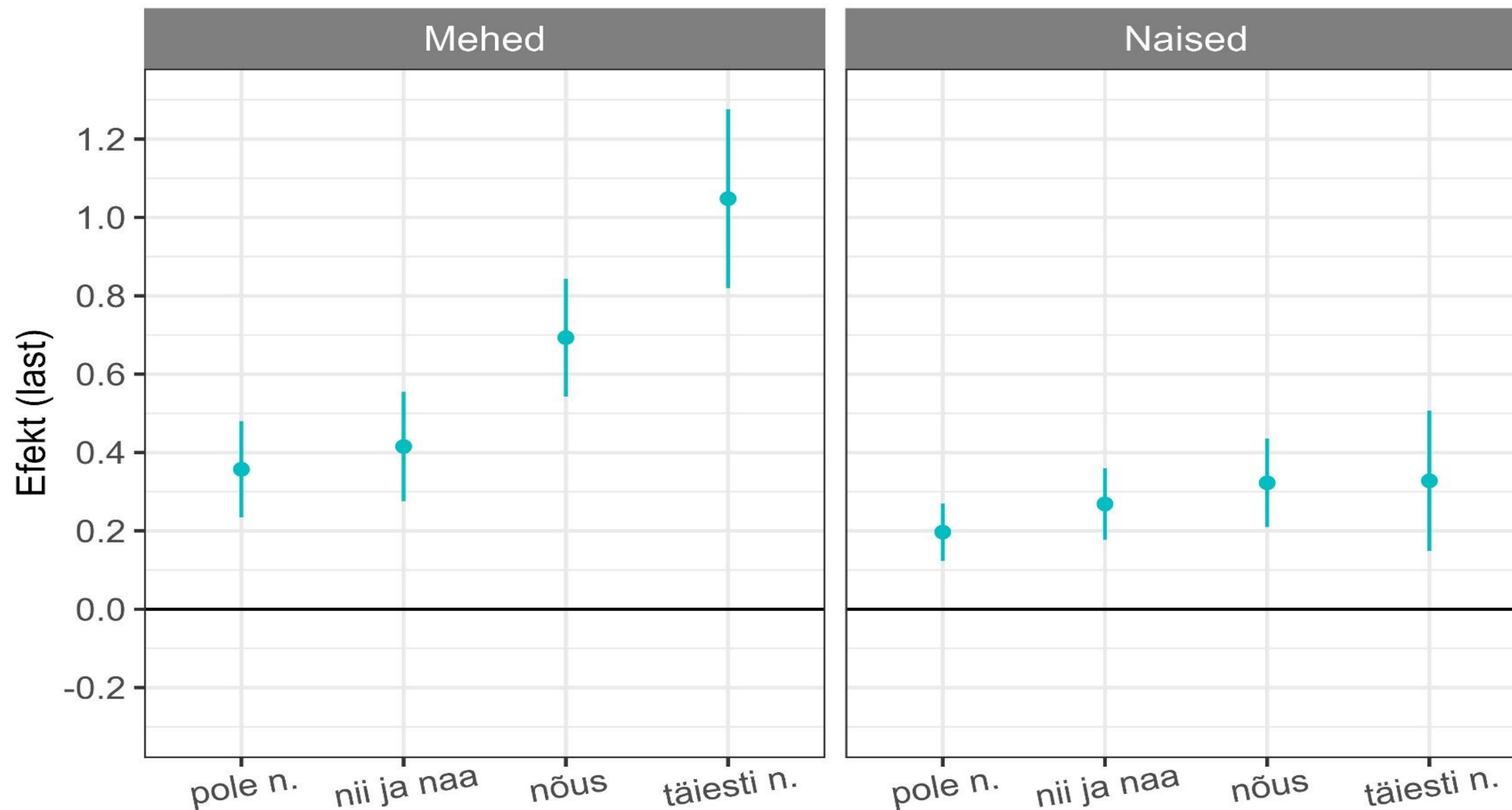
Allikas: EPSU2 (2004/05) ja EPSU3 (2021/22)

Soovitud laste arv

Allikas: EPSU2 (2004/05) ja EPSU3 (2021/22)

Seos: vanemlusse suhtumine ja soovitud laste arv

Suhtumine vanemlusse: Mehel/naisel peavad olema lapsed, et end täiel määral teostada.

Soovitud laste arv: Mitu last kokku Te kavatsete (veel) saada?

Allikas: EPSU2 (2004/05) ja EPSU3 (2021/22)

Vanemlusse suhtumise muutuse panus soovitud laste arvu vähenemisse 2004/05 – 2021/22

	Mudel M1 (ilma väärtustunnuseta)		Mudel M2 (väärtustunnusega)	
	Soovitud laste arv vähenemine	p-väärtus	Soovitud laste arv vähenemine	p-väärtus
Naised				
Kõik	-0,110	0,000	0,005	0,880
Lastetud	-0,156	0,001	0,098	0,156
Vanemad	-0,098	0,000	-0.032	0,329
Mehed				
Kõik	-0,128	0,000	0,052	0,198
Lastetud	-0,176	0,000	0,057	0,240
Vanemad	-0.229	0.000	-0,142	0,002

Suhtumine vanemlusse: Mehel/naisel peavad olema lapsed, et end täiel määral teostada.

Soovitud laste arv: Mitu last kokku Te kavatsete (veel) saada?

Allikas: EPSU2 (2004/05) ja EPSU3 (2021/22)

Mis on rahvastikutaastes muutunud?

Soovitud laste arv on vähenenud alla taastetaseme

- 1991–1995 sündinutel 1.99; 1996–2002 sündinutel 1.92

Vähenemine on seotud suhtumisega vanemlusse

- Vanemlushoiakute muutus seletab kogu vähenemise

Mida need muutused tähendavad?

- Perepoliitika meetmete mõju väheneb
- Samas inimeste ootused perepoliitika meetmetele ei vähene, vaid pigem suurenevad

AITÄH!

TALINNA ÜLIKOO
Ühiskonnateaduste
instituut

10